

**UNIVERSITATEA „BABEȘ - BOLYAI”
CLUJ – NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE**

**TEZĂ DE DOCTORAT
VALENȚE DISCURSIVE
ALE FIGURILOR DE STIL ȘI ALE TROPILOR
REZUMAT**

**COORDONATOR
PROF.UNIV. DR. ELENA DRAGOȘ**

**DOCTORAND
DIANA LAURA IACOB**

**CLUJ – NAPOCA
2010**

CUPRINS

Argument	2
-----------------------	---

Capitolul I

DE LA RETORICĂ LA PRAGMATICĂ

• Discursul – de la retorică la pragmatică	5
• Discursul – elemente constitutive	20
• Tipuri și genuri de discurs	25
• Discursul literar	29
• Discursul literal vs. Discurs figurat	37

Capitolul al II – lea

CONCEPȚII DESPRE FIGURILE DE STIL ȘI TROPI

• Originea figurilor de stil și a tropilor	42
• Figurile - devieri sau abateri	46
• Figura ca deviere, tropul ca substituție	47
• Abordări moderne ale figurilor de stil și ale tropilor	48
• Clasificarea figurilor de stil și a tropilor	52
• Funcționalitatea figurilor de stil și a tropilor. Perspectivă pragmatică	58

Capitolul al III-lea

VALENȚE DISCURSIVE ALE FIGURILOR DE STIL

• Figurile sintactice. Repetiția	71
• Anafora retorică	73

- Anadiploza 86
- Epanodă 89
- Chiasmul 91
- Refrenul 93
- Enumerația 102

Capitolul al IV – lea

VALENȚE DISCURSIVE ALE TROPILOR

- Metafora 116
- Metafora filată 117
- Hiperbola 126
- Imaginea complexă 128

Concluzii 131

Bibliografia surselor 138

Bibliografie 141

Anexe 167

Cuvinte cheie:

- discurs
- discurs literal
- discursul literar
- valențe discursive
- figuri de stil
- tropi
- anafora retorică
- anadiploza
- chiasmul
- epanoda
- refrenul
- metafora filată
- hiperbola
- imaginea complexă

ARGUMENT

Pentru o lungă perioadă de timp, figurile de stil și tropii au fost catalogați, de numeroși retoricieni, ca „accesorii” sau „ornamente” ale discursului. Teza noastră reconsideră această abordare, răsturnând raportul de forțe „pour la rhétorique classique, les figures permettent à l'énoncé d'avoir belle figure. Pour la pragmatique contemporaine, elle permettent surtout aux énonciateurs de faire bonne figure” (C.Kerbrat-Orecchioni 1994:57-71), și își propune să demonstreze capacitatea tropilor și a figurilor de a construi discursul, având, așadar valențe discursive: „figuralul ne conduce la motivul discursivului.” (Jenny 1998:81) Așa cum prevedea Liana Pop (1987:378), conceptul de valență discursivă deschide o perspectivă dinamică asupra actelor vorbirii, și după cum se știe, tropii sunt acte de vorbire indirecte, făcând posibilă descrierea lor în termeni de conectivitate. Demersul nostru este susținut de noile abordări ale discursului și, implicit, de apariția unor noi câmpuri de investigație: neoretorica, analiza discursului, praxematica, pragmatica, ceea ce justifică actualitatea temei dezbătute. Odată cu nașterea acestora, științele limbajului trec printr-un proces de „resocializare” (Roventă-Frumușani 2005:8), ce vizează trei direcții importante:

- stabilirea de spații de joncțiune și fecundare mutuală între noile retorici, analiza discursului și diversele teorii pragmatice;
- înlocuirea corpurilor atomiste, prefabricate cu dezbateri autentice care actualizează dileme etice, juridice, politice;
- „retorizarea lingvisticii” (F.Rastier) înțeleasă ca tentativă de identificare a modalităților discursive de enunțare a opiniei,

de schematizare a situațiilor și axiologizare a calificărilor.” (R.Koren 2002:13–14 apud Roventă-Frumușani 2005:8)

Punctul de vedere al analizei noastre este în principal pragmatic, deoarece considerăm discursul ca fiind o unitate pragmatică ce trebuie observată atât ca enunț, cât și ca enunțare, ca mesaj, dar și ca proces, ca structură și ca eveniment. Nu au putut fi neglijate, impunându-se ca necesitate, anumite contribuții notabile din domeniul retoricii și al stilisticii, ținând cont de complexitatea pe care o instituie o asemenea temă și o astfel de analiză. Cercetarea noastră își va găsi oglindirea practică pe un corpus de discursuri literare în versuri, dar și în proză. Vom încerca să demonstrăm că discursul literar impune imaginea unui mecanism complex de producere a efectelor de sens, iar figurile și tropii contribuie decisiv la construcția sensului, asigurând coerența discursului. De asemenea, întocmai conectorilor pragmatici, figurile și tropii organizează și orientează discursul, definindu-se ca factori coezivi.

Figurile și tropii au o funcționalitate forte în discurs, augmentând pertinenta comunicării: „D’un côté, les figures contribuent au balisage et à la mémorisation des énoncés. D’un autre côté, par leur densité informative et par leur aptitude à concentrer des sens pluriels, elles illustrent le pouvoir de symbolisation du langage.” (Bonhomme 2005:259)

Deși am ales să ne justificăm demersul, folosind drept suport discursurile literare, am sugerat puterea figuralului de a fi mereu în acțiune, chiar și în discursurile literale, în opinia noastră, neexistând discursuri pur literale, așa cum nu există discursuri pur figurate.

Dacă în vechea retorică dimensiunea pragmatică a figurii viza, în special, aspectul persuasiv al discursului, teza noastră va scoate la lumină alte moduri de discursivizare, realizate prin intermediul figuralului: enunțarea (refrenul),

argumentarea (anafora retorică, hiperbola, metafora), anticiparea narativă (imaginea complexă), concentrarea și focalizarea (chiasmul), explicitarea (epanoda), reluarea (anafora retorică, refrenul), dezvoltarea sau progresia (anadiploza, metafora filată, imaginea complexă) etc.

Manifestarea discursivă a figurilor depinde fie de ancorarea lor, fie de dezvoltarea în țesătura enunțurilor. Analizele tradiționale nu au fost interesate de aceste aspecte, scopul nostru, este, în schimb, să urmărim, contextualizarea figurilor, implicațiile lor enunțiative.

O asemenea abordare a fenomenului figurat creează, la rândul-i, un alt tip de lectură, lectura pragmatică, în care interpretantul are un rol activ, acela de a construi o reprezentare discursivă, pornind de la enunțuri, de la finalitățile și de la reprezentările sale psihosociale. (Adam 2008:129) Lectorul devine coenunțiator, iar lectura va fi de natură enunțiativă.

Lucrarea noastră urmărește să demonstreze că tropii și figurile sunt mereu în acțiune în discurs, ceea ce motivează opțiunea pentru perspectiva pragmatică (pragma=acțiune) adoptată.

Capitolul I

DISCURSUL – DE LA RETORICĂ LA PRAGMATICĂ

În prima secțiune a capitolului întâi (*Discursul – de la retorică la pragmatică*), am prezentat originea termenului **discurs**, prin apelul la retorica antică, deoarece ea constituie o primă mărturie în lumea occidentală despre o gândire asupra discursului. Retorica a însemnat o teorie a discursului eficient, dar și o artă a construcției discursurilor, fiind un metalimbaj sau un discurs despre discurs. (Barthes 1970:172–223)

De asemenea, tot aici, am susținut valențele pragmatice ale retoricii, dat fiind că aceasta nu tratează discursul doar ca enunț verbal (produs), ci mai ales ca proces (enunțare).

Scopul primordial al discursului, din prisma retoricii, era persuasiunea, de aceea, se consideră că „retorica era un mijloc de a parveni la autoritatea limbajului verbal.” (Vanoye 1975:50)

În acest sens, am sugerat ideea că, uneori, discursul anticilor era un mod de supraviețuire, căpătând astfel funcție ontologică, dar și un mod de acțiune, în măsura în care „a spune” înseamnă „a face”.

Fiindcă termenul de discurs și-a modificat sensul dat de retorica antică, primind diverse accepțiuni, în funcție de perspectiva din care a fost abordat (sociolingvistică, psiholingvistică, neoretorică, stilistică, poetică, teoria textului, analiza discursului și pragmatică), am considerat necesară o trecere în revistă a acestor abordări, semnalând că numitorul comun al acestora este statutul de eveniment al practicii discursive. (Benveniste 2000I:67–74)

Am adus în discuție și problema controversată a conceptelor de „text” și „discurs”.

În opinia noastră, discursul nu poate fi echivalat nici cu vorbirea (așa cum apare la F. de Saussure), nici cu o simplă înlănțuire de fraze (ca la Z. Harris) și nici nu e doar enunțare (E. Benveniste). Noi considerăm discursul ca fiind o unitate pragmatică și credem că acesta trebuie să beneficieze de o analiză și o interpretare care să evidențieze dublul său aspect de enunț și enunțare, de mesaj și de proces, de structură și de eveniment. Mai mult, analiza discursului presupune depășirea nivelului frastic, dar și a eșantionului „context free”. Analiza aplicată asupra figurilor de stil și a tropilor, din capitolul al III-lea și al IV-lea, oglindesc afirmațiile expuse aici. Din acest motiv, avem speranța că, prin analiza practică, realizată în aceste capitole, am reușit să aducem o anumită contribuție la analiza discursivă a figurilor și tropilor.

Așa după cum remarca și D. Rovența-Frumușani (2005:9), diversele perspective asupra discursului au în comun atât caracterul interactiv al semnificațiilor și acțiunilor realizate în și prin evenimentele de comunicare, cât și caracterul contextualizat și contextualizant al interacțiunilor discursive.

Din moment ce termenul „discurs” retrimite la manifestările concrete ale limbajului, am înțeles să facem o scurtă analiză a locutorului, a referentului și a situației de comunicare, adică a elementelor constitutive ale acestuia, în al doilea subcapitol (*Discursul – elemente constitutive*). Prin coroborarea eforturilor teoretice ce încep cu C. Bally, R. Jakobson, M. Bahtin și E. Benveniste, s-a ajuns la concluzia că discursul este produsul informației lingvistice, dar și a celei situaționale, depinzând de situația interacțiunii și a contextului social.

În următorul subcapitol (*Tipuri și genuri de discurs*), am adus în discuție tipurile de discurs, semnalând existența unei pletore de poziționări în funcție de criteriile puse la baza demersurilor. Astfel, am putut identifica atitudini

tradiționaliste (de ex., Coteanu 1978), dar și atitudini mai noi, ce așază la bază elemente pragmatice. (Maingueneau 2007c:209)

D.Maingueneau (2007c:209) apreciază că genurile discursive nu sunt niște forme fixe pe care locutorul le alege pentru a-și „turna” enunțul. Fiind un act de limbaj cu un nivel de complexitate superior, un gen discursiv este supus unui ansamblu de condiții de reușită ce mobilizează un anumit număr de parametri: finalitatea, statutul partenerilor, circumstanțele corespunzătoare.

Discursul literar, ca tip particular de discurs, pune în discuție problema convenției: „literatura își are propriul set de convenții, mult diferite de acelea ale altui discurs.” (Ohmann 1981:198) Astfel, am dezbătut convenția literară, dar și cea a instanței discursive abstracte, adică a emițătorului sau a receptorului unui discurs literar. Aceștia din urmă se construiesc prin discurs, fiind efecte de sens.

Locutorul integrează în producerea propriului discurs o imagine a „celuilalt discurs”, cel pe care-l împrumută interlocutorului său. Receptorul unui discurs literar, descris ca „orizont de așteptare”, e cel care construiește coerența discursului literar, devenind astfel un coautor al acestuia. De asemenea, pentru a descifra discursul, trebuie să se țină cont atât de context, cât și de co-text și, mai ales de celelalte convenții specifice discursului literar și anume ficționalitatea și transtextualitatea.

În ultima parte a capitolului I (*Discursul literal vs. Discursul figurat*), am adus în discuție opoziția sens literal vs. sens figurat, semnalând faptul că retorica clasică deosebea întrebuințarea literală a limbajului de întrebuințarea sa nonliterală, în vreme ce unii teoreticieni moderni (de ex., D.Sperber și D.Wilson) apreciază că nu există o deosebire tranșantă între acestea, ci un continuum care merge de la literalitatea totală la nonliteralitate.

În ceea ce ne privește, considerăm că nu putem rămâne la opoziția tradițională dintre uzul „comun” al limbajului, în care acesta ar fi transparent, și uzul „literar” în care limbajul s-ar opaciza, așadar nu credem în existența unor discursuri pur literale, idee pe care o confirmă și aserțiunile lui D.Maingueneau (2007a:29) : „de fapt, ideea unui limbaj în mod ideal transparent pentru lucruri nu este valabilă nici măcar pentru discursul cel mai obișnuit pentru că enunțarea lasă tot timpul urme în enunț, limbajul putând desemna doar desemnându-se.”

Capitolul al II-lea

CONCEPȚII DESPRE FIGURILE DE STIL ȘI TROPI

Capitolul al II-lea debutează cu expunerea unor păreri ale unor cercetători (Cicero, Du Marsais, P.Fontanier, Ch.Bally, M.Bréal, T.Vianu, Lakoff și Johnson) despre geneza figurilor de stil și a tropilor. Astfel, am arătat că unii autori găsesc izvorul tropilor într-o indigență a limbii care nu posedă suficienți termeni pentru a numi toate obiectele și fenomenele lumii înconjurătoare (Cicero 1973:312–313), iar alții susțin că însăși organizarea noastră conceptuală despre lume se sprijină pe procese metaforice (Lakoff și Johnson, 1985:16).

De-a lungul timpului s-au impus, în principal, două atitudini față de figuri și tropi: pentru cei mai mulți cercetători figurile sunt devieri în raport cu norma sau cu o normă a literalității (de ex., Cicero, Du Marsais), iar tropii sunt substituții de sens (de ex., P.Fontanier).

Abordările moderne ale figurilor de stil și ale tropilor iau în considerare unități noi ca enunțul, discursul, impunându-se o nouă atitudine față de fenomenul figural. Astfel, figurile și tropii „fac descriptibil discursul” (Ricoeur 1984:235) ori,

dimpotrivă, sunt încălcări ale maximelor conversaționale (H.P.Grice 1975) sau reprezintă procedee de realizare a politeții. (C.K.Orecchioni 1994:57–71)

Noi considerăm figurile și tropii ca fiind elemente pragmatice care se pot analiza din prisma discursului de fiecare dată unic, singular, al unui locutor subiectiv.

În subcapitolul „*Clasificarea figurilor de stil și a tropilor*” am evidențiat diversitatea de clasificări, acestea având la bază două clase de tipologii, așa cum remarcă M.Bonhomme (1998:12–13): *funcționale* (figurile sunt clasate având drept criteriu motivațiile sau efectele în discurs), care, la rândul lor, se împart în tipologii psihologice, argumentative și estetice, și tipologii *structurale* (se bazează pe componentele discursului) ce țin seama de :forma cuvintelor, construcția cuvintelor în enunțuri, sensul cuvintelor.

De asemenea, am arătat că distincția *figuri de stil vs.tropi* este sincronă cu apariția retoricii, dar a fost teoretizată mai târziu, atenția fiind centrată, mai ales, asupra tropilor. Având în vedere obiectul studiului nostru, am decis să rămânem la clasificarea tradițională, care este și cea mai vehiculată, și anume să discernem între figurile sintactice și figurile semantice sau tropi.

Ținând cont de faptul că figurile sintactice și cele semantice „reamenajează” discursul, am considerat inevitabilă abordarea problemei funcționalității lor în discurs (în subcapitolul *Funcționalitatea figurilor de stil și a tropilor – perspectivă pragmatică*). Am sesizat că această funcționalitate are repercusiuni asupra întregului eșafodaj pe care e construit discursul: condiții de producere, interlocutori, scop. Funcționalitatea figurilor poate fi mai mult sau mai puțin schițată la nivelul preconstruit al trăsăturilor definitorii, doar contextualizarea lor într-o ocurență particulară determină randamentul discursiv (Bonhomme 2005). Acesta constituie obiectul capitolelor următoare.

Capitolul al III-lea

VALENȚE DISCURSIVE ALE FIGURILOR DE STIL

Acest capitol are un pronunțat caracter practic și urmărește să demonstreze valențele discursive ale figurilor de stil, adică capacitatea acestora de a se chema unele pe altele, înscriindu-se astfel într-o acțiune mai amplă, cu caracter mai mult sau mai puțin figurat, al cărei scop este discursivizarea.

Am împărtășit perspectiva pragmatică asupra figuralului pe care a realizat-o M.Bonhomme (1998:7), după care „o figură e o formă discursivă marcată, liberă și măsurabilă ce întărește randamentul enunțurilor.”

Datorită codependenței de componentele sale, figurile sintactice (anafora, anadiploza, epanoda, chiasmul, refrenul, enumerația) mobilizează proceduri de chemare și de anticipare asupra enunțurilor, ceea ce conduce la un anume dinamism și la valențe discursive.

Grație capacității sale cumulative, **anafora retorică** evidențiază ideile pe care le comunică, contribuind la receptarea optimală. Ea poate avea următoarele funcții: arhitecturală și de actualizare, deoarece conferă coeziune discursului, tematică și de progresie, fiindcă pune în relief cuvintele cheie ale discursului și ritmică, pentru că impune o anumită cadență. Anafora retorică dă naștere unor discursuri argumentative („*Romanța automobilului*” de G.Topîrceanu) sau descriptive („*Fulgii*” de I.Barbu), acoperă porțiuni de discurs („*Cuvînt*” de T.Arghezi) sau se desfășoară amplu („*Romanța policromă*” de I.Minulescu ; „*Iubire*” de L.Blaga), uneori grefându-se pe anafora inițială, „șesând” discursul asemenea metaforelor filate.

Recurgând la o analiză pragmatică a anaforei retorice în diverse discursuri literare, am sesizat că aceasta nu realizează doar coeziunea discursului, datorită naturii sale vectoriale, ci și coerența tematică, grație continuității izotopice. De asemenea, posedă o dimensiune oratorică și prozodică, ce îi oferă un potențial mnemotehnic sau incantatoriu, așadar un efect perlocuționar. În acest caz, poate fi asociată conceptului de „memorie discursivă”, propus de J.J.Courtine (1981:9-127), în măsura în care ținta reluărilor e aceea de a crea „un efect de memorie”.

Principala funcție a **anadiplozei** e realizarea progresiei tematice liniare, („*Ghimpii*” de L.Bлага; „*Ruga mea e fără de cuvinte*” de T.Arghezi). Susținută de refren și de ingambament („*Lumina de ieri*” de L.Bлага), anadiploza țintește spre un efect de înlănțuire și acționează ca un motor ce facilitează emergența ideilor, fiind suport pentru metafore legate.

Epanoda confirmă ideea după care „enunțurile nu trebuie tratate ca niște monade, ci ca ochiurile unui lanț dialogic” (Angenot 1988:84 apud Roventă-Frumușani 2005:70) („*Primăvară*” de L.Bлага).

Chiasmul e o figură „inversivă” (A.Rabatel 2008:21–36) a cărei funcție cognitivă e subordonată unei funcții informative și argumentative forte. Însă, această figură discursivă are și potențial focalizant („*Morgenstimmung*” de T.Arghezi), întrucât orientează discursul spre polii pe care-i pune în relief.

Între figurile repetiției, cea care se apropie cel mai mult de nivelul semantic este **refrenul** (forma cea mai dezvoltată a paralelismului). Fiind un tip de recurență, refrenul constituie elementul de coeziune și de coerență al discursului, având efectul unui ecou. În opinia noastră, refrenul depășește granițele sintaxei, de vreme ce devine un organizator semantic al lumii discursului („*Romanța cheii*” de I.Minulescu).

În pofida conciziunii acesteia, **enumerația** poate acționa precum acumularea, generând astfel, fie un discurs descriptiv dublat de o funcție expresivă, prin introducerea subiectivității locutorului (enumerația substantivală sau enumerația adjectivală), fie un discurs narativ (enumerația verbală).

Capitolul al IV-lea

VALENȚE DISCURSIVE ALE TROPILOR

În acest capitol, am avut drept obiectiv să demonstrăm că tropii sunt acte de vorbire indirecte ce contribuie la construcția sensului, fiind în măsură să asigure coerența discursului. Tropii, statuând relații, nu entități, între sensul convențional (prediscursiv) și conținutul semantic construit (reconstruit) de emițător (discursiv), ne explicăm, de ce, din punct de vedere semantic, ne apar ca paradoxuri, iar la nivel pragmatic dezvăluie mecanismul acțional, prin enunțarea literală și metaforică (Măgureanu 1982 apud Dragoș 2000:167). De exemplu, metafora este un act de discurs care anulează regulile codului și stabilește noi reguli de funcționare, fiind o strategie discursivă.

Începând cu Aristotel, într-o bibliografie de peste trei mii de titluri, **metafora** a continuat să fie „cea mai luminoasă, mai necesară și mai frecventă dintre tropi” (Eco 1984:141). U.Eco arată că, printr-o curioasă sinecdocă, termenul metaforă a indicat orice figură retorică, în genere: a vorbi despre metaforă înseamnă a vorbi despre activitatea retorică în complexitatea sa. A trata despre metaforă înseamnă a vorbi și despre metonimie, sinecdocă, simbol, arhetip, mit, rit, magie, adică despre limbaj, semn, semnificat, sens.

Realizând o abordare pragmatică a metaforei, am încercat să ilustrăm funcționalitatea acesteia în câteva discursuri literare.

Astfel, am observat că **metafora** performează, într-un asemenea context, valențe discursive, datorită capacității ei de a genera continuitatea discursivă, având așadar „forța” de a chema și lega actele de discurs (de exemplu, organizarea discursului prin intermediul cauzalei și a densității metaforice în sonetele voiculesciene).

Metafora filată se realizează în construcții sintactice ample, repetitive (de tipul enumerației), prin juxtapunerea componentelor metaforici; unele actualizări se bazează și pe subordonare (*Lingoare* de T.Arghezi). Simplitatea raporturilor sintactice este însă asociată, în cazul acestor extensii, cu legătura inițială de sens sau cu apariția unei atracții semantice reale între termenii componenți ai lanțului metaforei filate (*Rada* de T.Arghezi). Iradiind, metafora „contaminează” întregul limbaj: poezia însăși poate deveni metaforă extinsă.

Hiperbola e una din figurile enunțiative ce poate fi definită în cadrul unei enunțări bazate pe principiul dialogic, în virtutea faptului că e o strategie discursivă prin care se impune un punct de vedere ce urmărește adeziunea destinatarului (*Povestea lui Harap-Alb* de Ion Creangă). Astfel, forța ilocutionară a hiperbolei e legată de acest potențial persuasiv al ei, iar tensiunea manifestă a acesteia amplifică caracterul argumentativ al discursului.

Imaginea complexă e o aglomerare de tropi, cu funcție co-extensivă, deoarece e alcătuită dintr-o metaforă verbală al cărei sens se „împlinește” prin intermediul unei comparații. Considerăm imaginea complexă ca fiind un procedeu discursiv specific prozei (*Răscoala ; Pădurea spînzuraților* de L.Rebreanu).

Aceasta demonstrează, încă o dată, că tropii sunt mereu în „acțiune” în discurs, iar acesta, la rândul său, își extrage sevele autorității și puterii sale din ei.

CONCLUZII

Departate de a fi ornamente de sens care travestesc un corp ontologic gata dat de semnificație, tropii și figurile de stil sunt un mod de producere și interpretare a sensului, având valențe discursive.

Figurile limbajului artistic au un caracter inedit, particular, iar valoarea lor este dată de contextul în care sunt folosite, de modul în care concură la exprimarea mesajului comunicării: „figurile reprezintă construcții discursive activate prin anturajul sintactic și prin context.”(Bonhomme 2005:31)

Tropii au un caracter enunțiativ integrat, atingând atât retorica cât și poetica cu subdomeniile lor clasice, elocuția argumentativă și estetica literară.

Recurgând la limbajul matematicii, vom spune că discursul nu înseamnă discurs plus figuri, ci figuri = discurs sau figuri rezultă discurs. Așadar, credem că figurile și tropii nu pot exista în afara discursivului (Jenny 1999), funcția lor fiind aceea de a face să apară discursul.

Pe de altă parte, figurile și tropii pot fi incluse în acele instrumente ale discursului, care asigură coerența și coeziunea discursului, mai mult, îl instituie ca entitate pragmatică. Dacă aceste instrumente, cum ar fi conectorii pragmatici, orientează felul în care trebuie înțeles discursul și îl organizează, atunci fenomenul figurat poate fi încadrat unei subclase a acestora.

BIBLIOGRAFIE

- Adam, Jean-Michel și Herman, Thierry, 2000,
Reformulation, répétition et style périodique dans l'appel du 18 juin 1940 [în] *Semen*, nr.12.
- Adam, Jean-Michel și Bonhomme, Marc, 2005,
Argumentarea publicitară. Retorica elogiului și a persuasiunii, Iași, Ed.Institutul European.
- Adam, Jean-Michel, 2008,
Lingvistica textuală, Iași, Ed.Institutul European.
- Adrados, R., Francisco et alii, 2008,
Dizionario di retorica e stilistica, Torino, UTET Libreria.
- Alexandrescu, Sorin, Nasta Mihail, 1972,
Poetică și stilistică. Orientări moderne (antologie), București, Ed. Univers.
- Alexandrescu, Vlad, 2001,
Pragmatique et théorie de l'énonciation: choix de textes, București, Ed.Universității din București.
- Amossy, Ruth, 2006,
L'argumentation dans le discours, Paris, Armand Colin.
- Andriescu, Alexandru, 1977,
Stil și limbaj, Iași, Ed.Junimea.
- Ardeleanu, S.M., Balățchi R.N., Coroi, I.C., Moroșan, N.L., 2007,
Perspectives discursives: concepts et corpus, Iași, Demiurg.

- Arcand, Richard, 2004,
Les figures de style. Allégorie, ellipse, hyperbole, métaphore, Quebec,
Édition de l'Homme.
- Ardeleanu, Sanda –Maria, 2009,
Discurs et images, Iași, Demiurg.
- Aristotel, 1965,
Poetica, București, Ed. Academiei.
- Armengaud Françoise, 1982,
Éléments pour une approche pragmatique de la pertinence [în]
Philosophica, nr.29, p.3–24.
- Aquien, Michèle, Molinié Georges, 2007,
Dictionnaire de rhétorique et de poétique, Librairie Générale
Française.
- Bacry, Patrick, 1992,
Les figures de style et autre procédés stylistique, Paris, Ed. Belin.
- Bahtin, Mihail, 1982,
Probleme de literatură și estetică, București, Ed. Univers.
- Barthes, Roland, 1970,
L'ancienne rhétorique [în] *Communications*, vol.16, p.172–223.
- Benveniste, Emile, 2000,
Probleme de lingvistică generală, vol.I–II, București, Ed. Teora (ediția în
limba română).
- Berendonner, Alain, 1983,
Connecteurs pragmatiques et anaphores, [în] *Cahiers de linguistique
française* 5, Université de Genève.

- Bettetini, Gianfranco, 1984,
Cauto elogio della repetizione [în] L'immagine al plurale: Serialità e ripetizione nel cinema e nella televisione, Venezia, Marsilio, p. 923-102
- Biberi, Ion, 1968,
Poezia, mod de existență, București, E.P.L.
- Bidu-Vrânceanu A., Călărașu, C., Ionescu-Ruxăndoiu L., Mancaș M., Pană Dindelegan, G., 1997,
Dicționar general de științe. Științe ale limbii, București, Ed. Științifică.
- Black, M, 1979,
More about methafor [în] *Methaphor and thought*, Cambridge, p.4–19.
- Bonhomme, Marc, 1998,
Les figures clés du discours, Paris, Éd. du Seuil.
- Bonhomme, Marc, 2005,
Pragmatique des figures du discours, Paris, Honoré Champion Éditeur.
- Borcilă, Mircea, 1987,
Probleme actuale ale analizei discursului [în] CL, XXXII, nr.1,
p. 63–70.
- Bouacha, Magid, Ali, 1993,
Enonciation, argumentation et discours: le cas de la généralisation, [în]
Semen nr.8.
- Bârliba, Maria Cornelia, 2000,
Filozofie și comunicare, Ed. Bren, București.
- Bremond, Claude, 1970,
Avant-propos [în] *Communications*, vol.16, p.1–2.

- Cadiot, Pierre, 2002,
Métaphore prédicative nominale et motifs lexicaux [în] *Langue française*,
nr.134, p.38–57.
- Charaudeau, Patrick, 1992,
Grammaire du sens et de l'expression, Paris, Hachette.
- Charaudeau, Patrick, Maingueneau, Dominique, 2002,
Dictionnaire d'analyse du discours, Paris, Seuil.
- Charaudeau, Patrick, 2005,
Le discours politique. Les masques du pouvoir, Paris, Vuibert.
- Charolles, M, 1995,
Cohésion, cohérence et pertinence du discours [în] *Travaux de
linguistique*, n.29, p.125–151.
- Chatman, Seymour, 1988,
Story&Discourse. Narrative Structure in Fiction & Film,
Ithaca & London, Cornell University Press.
- Chevalier, Jean, și Gheerbrant, Alain, 1995,
Dictionar de simboluri, București, Ed.Artemis, 3 vol.
- Cicero, 1973,
Opere alese, București, Editura Univers.
- Cohen, Jean, 1970,
Théorie de la figure [în] *Communications*, vol.16, p.3–25.
- Cohen, Jean, 1976,
Poésie et redondance [în] *Poétique*, nr.28, p.413–422.
- Compagnon, A., 1979,
La Seconde main ou le travail de la citation, Paris, Seuil.

- Coșeriu, E., 1994,
Prelegeri și conferințe, Institutul de filologie română A.Philippide, Iași.
- Coșeriu, Eugeniu, 1995,
Introducere în lingvistică, Cluj-Napoca, Ed. Dacia.
- Coșeriu, Eugeniu, 2000,
Lecții de lingvistică generală, Chișinău, Ed. Arc.
- Coteanu, Ion, 1978,
Ipoteze pentru o sintaxă a textului [în] SCL, anul XXIX, 2, p.115–124.
- Coteanu, Ion, 1990,
Gramatică. Stilistică. Compoziție, București, Ed. Științifică.
- Coteanu, Ion, 1990,
Stilistică și pragmatică [în] SCL, anul XLI, nr.2, p. 89– 99.
- Courtine, J., J., 1981,
Quelques problèmes théoriques et méthodologiques en analyse du discours, à propos du discours communiste adressé aux Chrétiens [în] Langages, nr.69, p.9–127.
- Cristea, Teodora, 1983,
Lingvistica discursului și didactica limbilor străine [în] **Limbile moderne în școală**, vol.I, p. 11–18.
- Dessons, Gérard, 2005,
Du discursif, [în] *Langages*, nr. 159, p.19–38.
- Detrie, C., Siblot, P., Verine, P., 2001,
Termes et concepts pour l'analyse du discours. Une approche praxématique, Paris, Honoré Champion Éditeur.

- Dragoș, Elena, 1981,
Structuri narrative la Liviu Rebreanu, București, Ed.Științifică și Enciclopedică.
- Dragoș, Elena, 1997,
Ingambamentul - o structură semiotică [în] *Eonul Blaga. Întâiul veac*, culegere de lucrări dedicată Centenarului L.Blaga, îngrijită de M.Borcilă, București, Ed.Albatros.
- Dragoș, Elena, 1998,
Valențe pragmatice ale retoricii și valențe retorice ale pragmaticii [în] SCL , XLIX , nr.1-2 , p.143 -149.
- Dragoș, Elena, 2000,
Introducere în pragmatică, Cluj-Napoca, Ed. Casa Cărții de Știință.
- Ducrot, O și Schaeffer, J. M., 1996,
Noul Dicționar enciclopedic al științelor limbajului, București, Ed. Babel (ediția în limba română).
- Duda, Gabriela, 1988,
Hiperbolă și discurs poetic, [în] SCL, anul XXXIX, nr.5, p. 397-403, București
- Duda, Gabriela, 2000,
Analiza textului literar, București, Ed. Humanitas Educațional.
- Du Marsais, C., C. , 1981,
Despre tropi, București, Ed. Univers, (ediția în limba română).
- Eco, Umberto, 1984,
Semiotica e filosofia del linguaggio, Torino.

- Eco, Umberto, 1997,
Şase plimbări prin pădurea narativă, traducere de Ştefania Mincu
Constanţa, Ed. Pontica.
- Ene, Cornelia, 1983,
Rhetorical Questions within the theory of Speech Acts [în]
R.R.L.– C.L.T.A. XX , 1, p. 53–54.
- Florescu, Vasile, 1973,
Retorica şi neoretorica, Bucureşti, Ed. Academiei.
- Fontanier, Pierre, 1977,
Figurile limbajului, Bucureşti, Ed. Univers (ediţia în limba română).
- Foucault, Michel, 1969,
L’archeologie de savoir, Paris, Gallimard.
- Fromilhague, Catherine, 1995,
Les figures de style, Paris, Éd.Nathan.
- Funeriu, I., 1980,
Versificaţia românească, Timişoara, Ed. Facla.
- Genette, Gerard, 1969,
Figures II, Paris, Seuil.
- Genette, Gerard, 1972,
Figures III, Paris, Seuil.
- Genette, Gerard, 1978,
Figuri, Bucureşti, Ed. Univers (ediţia în limba română).
- Genette, Gerard, 1987,
Palimpsestes, Paris, Seuil.
- Genette, Gerard, 1988,
Le statut pragmatique de la fiction narrative, [în] *Poétique*, 78, aprilie.

- Gibbs, W., Raymond, 1994,
The poetic of mind, figurative thought, language and understanding,
Cambridge, England, Cambridge University Press.
- Goodman, N., 1967,
Languages of art, Indianapolis.
- Gréa Philippe, 2002,
Intégration conceptuelle et métaphore filée [în] *Langue française*,
vol.134, p.109–123.
- Greimas, A. et Courtés, J., 1993,
Sémiotique, dictionnaire raisonné de la théorie du langage, Paris,
Hachette Supérieur.
- Grice, H., P., 1979,
Logique et conversation, Communications, n.30, p.57–72.
- Grupul μ , 1974,
Retorică generală, București, Ed. Univers (ediția în limba română)
- Harris, Zelig, 1952,
Discourse Analyses [în] *Language*, nr. 2, p. 1–30.
- Ionescu, Cristina, Cerkez, Matei, 1997,
Gramatică și stilistică, București, Ed. All.
- Ionescu, Emil, 2001,
Manual de lingvistică generală, București, Ed. All.
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, 1991,
Narațiune și dialog în proza românească.
Elemente de pragmatică a textului literar, București, Ed. Academiei.

- Iordan, Iorgu, 1975,
Stilistica limbii române, București, Ed. Științifică.
- Irimia, Dumitru, 1999,
Introducere în stilistică, Iași, Ed. Polirom.
- Jaubert, Anna, 1988,
L'énonciation réflexive en première ligne, dessin de l'acte de parole [în]
Langue française, nr.79, p.64–81.
- Jaubert, Anna, 1990,
La lecture pragmatique, Ed.Hachette Superieur.
- Jenny, Laurent, 1999,
Rostirea singulară, București, Ed. Univers.
- Kerbrat– Orecchioni, Catherine, 1980,
L'énonciation. De la subjectivité dans le langage, Paris,
Librairie Armand Colin.
- Kerbrat – Orecchioni, Catherine, 1994,
Rhétorique et pragmatique: les figures revisitées, [în] *Langue Française* nr.101, p.57–71.
- Kerbrat – Orecchioni, Catherine, 1995,
Le trilogue, Sous la direction de C.Kerbrat-Orecchioni et Christian Plantin. Publié avec le concours de CNRS et du Programme Pluriel en Sciences Humaines Rhone-Alpes. Publication de l'URA 1347, Groupe de Recherche sur Le Interactions Conversationnelles CNRS, Université Lyon 2.
- Lakoff, G, et Johnson, M, 1985,
Les Métaphores dans la vie quotidienne, Paris, Minuit.
- Lala Marie – Christine, 2000,
La processus de la répétition et le réel de la langue, [în] *Semen* nr.12.

- Landheer, Ronald, 1994,
Présentation [în] *Langue française* nr.101, p.3–12.
- Magheru, Paul, 1991,
Noțiuni de stil și compoziție, București, Ed. Coresi.
- Maingueneau, Dominique, 1976,
Initiation aux méthodes de l'analyse de discours. Problèmes et perspectives, Paris, Classiques Hâchettes, Libra.
- Maingueneau, Dominique, 1984,
Genèses du discours, Editeur 2, Galerie des prices, 1000 Bruxelles.
- Maingueneau, Dominique, 1987,
Nouvelle tendances en analyse du discours, Paris, Hâchette.
- Maingueneau, Dominique, 1990,
La lecture comme énonciation [în] **Pragmatique pour le discours littéraire**, Paris, Bordas, p.27–52.
- Maingueneau, Dominique, 1991,
L'Analyse du discours. Introduction aux lectures de l'archive, Paris, Hachette.
- Maingueneau, Dominique, 2000,
Linguistique et littérature: le tournant discursif [în] *Prospettive della francesistica nel nuovo assetto della didattica universitaria*, Società Univeritaria per gli Studi di Lingua et Letteratura Francese, Internazionale di Napoli, Pozzuoli.
- Maingueneau, Dominique, 2007a,
Pragmatică pentru discursul literar: enunțarea literară, Iași, Ed.Institutul European (ediția în limba română).

- Maingueneau, Dominique, 2007b,
Analiza textelor de comunicare, Iași, Ed. Institutul European.
- Maingueneau, Dominique, 2007c,
Discursul literar: paratopie și scenă de enunțare, Iași, Ed. Institutul European.
- Mancaș, Mihaela, 1988,
Coerența textului și figura retorică [in] SCL, anul XXXIX, nr 4, p. 297–305.
- Mancaș, Mihaela, 1990,
Text și figură în postumele lui L. Blaga, [în] SCL, anul XLI, nr 3, p. 223–242.
- Mancaș, Mihaela, 1991,
Limbajul artistic românesc în secolul XX, București, ED. Științifică.
- Manolescu, Nicolae, 2002,
Despre poezie, București, Ed. Aula.
- Marandin, J . M. , 1979,
Problemes d' analyse du discours. Essais de description du discours français sur la Chine [în] *Langages*, 55, p.17–88.
- Marcus, Solomon, 1970,
Poetica matematică, București, Ed. Academiei.
- Marga, Delia, 2003,
Introducere în analiza discursului, Cluj-Napoca, Ed. Fundației pentru Studii Europene.

- Marian, Rodica, 1988,
Conector sintactic, figură și personaj în Luceafărul [în] *SCL*, anul XXXIX, n.4., p.317–322.
- Marque – Pucheu, Christiane, 2000,
Les figures entre langue et discours [în] *Langue Française*, n.129, p. 3–21.
- Mavrodin, Irina, 1982,
Poietică și poetică, București, Ed. Univers.
- Mihăilă, Ecaterina, 1995,
Textul poetic, București, Ed. Eminescu.
- Milaș, Constantin, 1988,
Introducere în stilistica oralității, București, Ed. Științifică și enciclopedică.
- Moeschler, J și Reboul, Anne, 1996,
Dicționar enciclopedic de pragmatică, Cluj-Napoca, Ed. Echinox (ed. în lb. română).
- Moeschler, J, Auchlin, A, 2005,
Introducere în lingvistica contemporană, Cluj-Napoca, Ed.Echinox.
- Molinié, Georges, 1994,
Problématique de la répétition
[în] *Langue française*, n.101, p.102–111.
- Morel, M, A, 1982,
Pour une typologie des figures de rhétorique:points de vue d’hier et d’aujourd’hui [în] *DRLAV*, nr.26.

- Morier, Henri, 1981,
Dictionnaire de poétique e de rhétorique, Paris, P.U.F.
- Morris, Charles, 2003,
Fundamentele teoriei semnelor, Cluj-Napoca, Ed.Fundației pentru Studii Europene.
- Munteanu, Ștefan, 1972,
Stil și expresivitate poetică, Ed. Științifică.
- Munteanu, Ștefan, 1995,
Introducere în stilistica operei literare, Timișoara, Ed. de Vest.
- Nasta, Mihail, 2008,
Les anaphores dans l'espace du poème [în] RRL, LIII, nr.3, p.261–279.
- Neț, Mariana, 1988,
Figura – funcție a textului poetic [în] SCL, anul XXXIX, nr.2, p. 125–132.
- Neț, Mariana, 1988,
Figură și univers de discurs [în] SCL, anul XXXIX, nr. 5, p. 389–395.
- Neț, Mariana, 1988,
Figură și prozodie [în] SCL, XLIII, nr. 1, p. 55–59.
- Neț, Mariana, 1988,
Figura–rezultat al strategiei discursive [în] SCL, anul XXXIX , nr. 3, p. 199–212.
- Neț, Mariana, 1990,
Figuri enunțiative și limbaj poetic [în] SCL, anul XLI , nr.3, p. 193–199 .

- Oancea, Ileana, 1988,
Istoria stilisticii românești, București, Ed. Științifică și Enciclopedică.
- Ohmann, Richard, 1981,
Actele de vorbire și definiția literaturii [în] *Poetica Americană. Orientări moderne*. Studii critice, antologie, note și bibliografie de M. Borcilă și Richard McLain, Cluj - Napoca.
- Parpală, Emilia, 1984,
Poetica lui T. Arghezi. Modele semiotice și tipuri de text, București, Ed. Minerva.
- Parpală – Afana, Emilia, 1998,
Introducere în stilistică, Pitești, Ed. Paralela 45.
- Perelman Ch. și Olbrechts-Tyteca L., 1988,
Traité de l'argumentation, Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.
- Pescheux, Marion, 2008,
Le feuillet de l'anaphorisation de «facette» en «degrés» [în] *Texto!*, Revue électronique sous la direction de François Rastier, Publié par l'Institut Ferdinand de Saussure, juillet, vol. XVIII, nr.3.
- Pezzini, Isabella, 1994,
Le passioni del lettore, Bompiani, Milano.
- Plett, Heinrich F., 1983,
Știința textului și analiza de text, București, Ed. Univers.
- Pop, Liana, 1987,
Valences discursives [în] *RRL*, XXIX, 32, nr. 4, p. 377–394.

- Quintilian, 1974,
Arta oratorică, 3vol., București, Editura Minerva.
- Randall, M, 1985,
Context and convention [în] *Poetics*, vol.14, oct., p.415–433.
- Rabatel, A, 2008,
Points de vue en confrontation dans les antimetaboles Plus et Moins [în]
Langue française, n.160, p.21–36.
- Rastier, François,1989,
Sens et textualité, Paris, Hachette.
- Rastier, François, 1994,
Tropes et semantique linguistique[în] *Langue française*, nr. 101, p.80–101.
- Rastier, François, 2001,
Indecidable hypallage [în] *Langue Française*, nr. 129.
- Richards, I. A.,1936,
The philosophy of rethoric, Oxford.
- Ricoeur, Paul, 1984,
Metafora vie, București, Ed. Univers.
- Reboul, Anne și Moeschler, Jacques, 1998,
Pragmatique du discours [în] **De l'interpretation de l'énoncé à l'interpretation du discours**, Paris, Seuil.
- Reboul, Anne & Moeschler, Jacques, 2001,
Pragmatica azi, Cluj-Napoca, Ed. Echinox.
- Reboul, Anne, 1991,
Comparaisons litterales,comparaisons non- litterales et métaphores,
Tranel 17, p. 75–96.

- Riffaterre, M, 1969,
La métaphore filée dans la poésie surréaliste [în] *Langue française*, n.3,
p.46–60.
- Robrieux, Jean, Jacques, 1993
Éléments de rhétorique et d'argumentation, Paris, Dunod.
- Roulet, Eddy et alli, 2001,
Une modèle et un instrument d'analyse de l'organisation de discours,
Bern, Berlin, Bruxelles.
- Roventă - Frumușani, Daniela, 2005,
Analiza discursului. Ipoteze și ipostaze, București, Ed.Tritonic.
- Rumelhart, D.E., 1979,
Some problems with the notion of literal meanings [în]
Metaphor and thought, Ortoni, Cambridge University Press.
- Runcanu-Măgureanu, Anca, 1987,
Aspecte semantice ale constituirii textului [în]
Semantică și semiotică, București, Ed. Științifică și
Enciclopedică.
- Saint- Pierre Madeleine, 1991,
Illocutoire et modalisation: les marqueurs d'intensité en français [în]
Revue québécoise de linguistique, vol.20, nr.2, p.223–236.
- Salbayre, Sébastien, Vincent -Arnaud, Nathalie, 2006,
L'analyse stylistique. Textes littéraires de langue anglaise, Presses
Universitaires du Mirail, Université de Toulouse-Le Mirail.
- Sălăvăștru, Constantin, 2001,
Critica raționalității discursive, București, Ed.Polirom.

- Searle, John, 1972,
Les actes de langage, Paris, Hermann.
- Searle, John, 1975,
A Clasification of illocutionary acts [în] *Language in Society*, 5,
p. 1-25, Cambridge University Press.
- Segre, Cesare, 1986,
Discurs [în] *Istorie –Cultură-Critică*, București, Ed.Univers,
p. 316–358 (ediția în limba română).
- Sorea, Daniela, 2007,
Pragmatics: some cognitive perspectives, București, Ed.Universității.
- Sperber, D., & Wilson, D.,1989,
La pertinence, Paris, Minuit.
- Spiridon, Monica, 1984,
Despre „aparența” și „realitatea” literaturii, București, Ed.Univers.
- Starobinski, J., 1971,
Les mots sur les mots.Les anagrammes de Ferdinand de Saussure,
Gallimard, Paris.
- **Studii de limbă și stil**, 1973,
Timișoara, Ed.Facla.
- **Studii de poetică și stilistică**, 1966,
București, EPL.
- **Studii de stilistică, poetică și semiotică**, 1980,
Cluj-Napoca.
- Suhamy, Henry, 2004,
Les figures de style, Paris, Press Universitaires de France.

- Șera, Nicolae, 2002,
Les figures du discours eliadesque [în] *Lingua*, nr.1, iunie.
- Șerbănescu, Andra, 1992,
Nivelurile pragmatice ale textului literar [în] *SCL*, XLIII, nr. 5,
p. 479–482, București.
- Șerbănescu, Andra, 2002,
Întrebarea - teorie și practică, Iași, Ed. Polirom.
- Tamine, J, 1979,
Métaphore et syntaxe, [în] *Langages*, n.54, p.65–81.
- Tămâianu, Emma, 2001,
Fundamentele tipologiei textuale, Cluj-Napoca, Ed. Clusium.
- Todorov, Tzvetan, 1978,
Les genres du discours, Paris, Éd. du Seuil.
Todorov, Tzvetan, 1983,
Teorii ale simbolului, București, Ed. Univers (ediția în limba română).
- Tomașevski, Boris, 1973,
Teoria literaturii. Poetica, București, Ed. Univers.
- Verine, Bertrand, 2008,
La parole hyperbolique en interaction: une figuralité entre soi-même et même [în] *Langue française*, n.160, p.117–132.
- Vianu, Tudor, 1968,
Studii de stilistică, București, Ed. Didactică și Pedagogică.
- Vianu, Tudor, 1965,
Despre stil și artă literară, București, Ed. Tineretului.
- Vlad, Carmen, 1982,
Semiotica criticii literare, București, Ed. Științifică și Enciclopedică.

- Vlad, Carmen, 1994,
Sensul, dimensiune esențială a textului, Cluj-Napoca, Ed.Dacia.
- Wellek, René, și Warren, Austin, 1967,
Teoria literaturii, București, Ed. Pentru Literatură Universală.
- Zafiu, Rodica, 1988,
Figuri ale discursivității [în] SCL, anul XXXIX, nr. 4,
p. 307–316.